

Täysistunto

Torstai 5.10.2023 klo 16.00—19.56

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 15/2023 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Lisätalousarvioaloite lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Viljanen.

Keskustelu

19.46 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jätin edustaja Kallin ja edustaja Siposen allekirjoittamana ja monien keskustalaisten kannattamana kyseisen lisätalousarvioaloitteen: maatalouden kriisitukeen varatut rahat on käytettävä viljelijöiden hyväksi. Venäjän oikeudeton ja raaka hyökkäys Ukrainaan on heijastunut myös Suomeen monin eri tavoin. Maa- ja metsätalous, suomalainen ruoantuotanto ja viljelijät ovat yksi ryhmä, joihin todella rajusti nousseet tuotantopanosten ja energian hinnat iskivät kovasti. Tämä voimakas isku kohdistui jo ennalta kannattavuuden kanssa kamppaileviin viljelijöihin.

Viime keväänä sähkön ja lannoitteiden hintojen rajun nousun vuoksi edellinen hallitus varasi haettavaksi 95 miljoonan euron edestä kustannustukea kohonneisiin sähkö- ja lannoitekustannuksiin. Koska tuotantopanosten tuleva kustannuskehitys ei ollut tiedossa, haun ehdot viritettiin tiukoiksi, jotta haettavat summat eivät ylittäisi tukeen varattujen eurojen määrää. Markkinahintojen vaihtelun sekä sen takia, ettei viljelijöillä yksinkertaisesti ollut varaa hankkia kalliita lannoitteita, tukea jäi käyttämättä noin 65 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Tässä vuoden toisessa lisätalousarviossa hallitus aikoo nyt uudelleenkohdentaa osan kriisituesta säästyneistä varoista ja leikata valtaosan jo tästä kertaalleen tämän vuoden budjettiin hyväksytystä määrärahasta pois maa- ja metsätaloudelta. Hallitus olisi voinut toimia toisin. Maatalouden kriisi ei ole ohitse. Hyviä kohteita säästöneiden varojen käyttöön on monia, mutta hallitus haluaa nyt leikata nämä maataloudelle jo kerran kohdistetut, käyttämättä jääneet varat valtion budjetin tilkkeeksi.

Arvoisa puhemies! Kun hallitus on nyt kiirehtinyt näiden maataloudelle jo budjetoitujen varojen poistamista sektorilta, tein yhdessä muiden allekirjoittajien kanssa tämän lisätalousarvioaloitteen, jotta hallitus säilyttäisi suomalaisille viljelijöille osoitetun määrärahan sektorin käytössä ja kohdentaisi sen uudestaan osoittamalla sen Maatilatalouden Kehittämisrahasto Makeran pääomittamiseen. Makera on erittäin hyvä kohde, mutta kohdistimme aloitteen juuri sinne eduskunnan budjettiteknisistä syistä. Tässä lisätalousarvioprosessissa varoja voi kohdentaa vain niille momenteille, jotka hallituksen esityksessä on avattu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2023 vp

Rouva puhemies! Me keskustalaiset tiedämme, että maatalouden tulevaisuuden kannalta elintärkeän rahaston, Makeran, pääomat ovat huvenneet, eikä nykyinen hallitus ole missään lausunut julki aikovansa pääomittaa sitä. Itse asiassa pääomittamisen sijaan hallitus on suunnitellut siirtävänsä rahaston valtiontalouden kehysmenettelyn piiriin, mikä yhdessä tämän hallituksen politiikan kanssa tarkoittanee sitä, ettei rahastoa tulla ainakaan tällä vaalikaudella tämän hallituksen toimesta pääomittamaan. Tämä pääomittamattomuus taas johtaa siihen, että tämä rahasto, josta suomalaisen ruoantuotannon tulevaisuuden kannalta elintärkeitä investointeja ja sukupolvenvaihdoksia on tuettu, tulee tyhjenemään.

Arvoisa puhemies! Makeran kuihtuminen on todella vaikea ja vakava asia etenkin tässä tilanteessa, kun viime aikojen keskusteluissa on väläytelty useamman asian ratkaisujen rahoittamista juuri Makera-varoista. Esimerkiksi lintuinfluenssan runteleman turkisalan tulevia investointeja on ainakin tarjottu julkisuudessa rahoitettavaksi Makerasta, kuten myös mahdollisia salmonellatapausten aiheuttamia investointeja esimerkiksi sika- tai siipikarjatilaille.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksella olisikin ollut nyt kymmenien miljoonien eurojen paikka kriisityöstä säästyneillä varoilla pääomittaa Makeraa ja siltä osin edes osaltaan turvata maatalouden aloitus- ja investointitukien jatkuvuus sekä niiden joustava kohdentaminen mahdollistamaan sukupolvenvaihdoksia ja suomalaisen ruoantuotannon investointeja myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Talousarvioaloitteen perusteluissa muistutetaan, ettei maatalouden kriisi ole ohitse. Tuotantokustannukset ovat lähteneet uudelleen nousuun, korkokustannukset ovat jatkaneet nousuaan, eikä maataloustuotteiden markkinatilanne ole merkittävästi kohentunut kriisituen lanseerausajankohdasta. Lisäksi tämän syksyn ja talven — eli tämän vuoden — tukimaksatusten viivästyminen tulee pahentamaan todella monella tilalla käsillä olevaa akuuttia kassakriisiä. Tämän johdosta olisi oikeudenmukaista, ettei suomalaisilta ruoantuottajilta ja suomalaiselta ruoantuotosektorilta varoja leikattaisi vaan ne kohdistettaisiin uudelleen niin, että ne olisivat alan käytössä alan kehittymisen ja tulevaisuuden turvaamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän puheenvuoron lopuksi en malta olla siteeraamatta kansanedustaja Sari Essayahin viime vaalikaudella tekemää välikysymystä ja yhtä sen välikysymyksen kysymyksistä. Hän tuolloin esitti hallitukselle kysymyksen: ”Miten varmistetaan, että suomalainen maatalouden kannattavuuskehityksen suunta saadaan käännettyä ja luodaan maatalousyrittäjyydelle sellaiset tulevaisuudennäkymät, että maatalouselinkeino on mahdollinen ja varteenotettava uramahdollisuus nuorille?” Tähän kysymykseen voin vastata nyt jälkijättöisesti, että tätä nuorten yrittäjien tulevaisuutta, alan tulevaisuutta, ei varmisteta ainakaan sillä, että päästetään kuihtumaan rahasto, josta kaikki tulevaisuuden investoinnit on rahoitettu ja sukupolvenvaihdokset alalla on rahoitettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen, poissa. — Edustaja Peltonen.

19.54 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen puhui maatalouden kriisistä. Haluaisin puhua erästä toisestakin kriisistä, jonka hallituksen lisätalousarvio laiminlyö, ja se on tämä meidän käynnissä oleva rakentamisen kriisi. Kuten tiedämme, meillä on syksyn aikana noussut Suomen talouden ylle uusia synkkiä pilviä, joista suurimmat synkät pilvet liittyvät tähän käynnissä olevaan rakentamisen kriisiin. Asuntotuotanto supistuu, ja valitettavasti on niin, että jos tälle tilanteelle ei mitään tehdä, tämä rakentamisen kriisi uh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2023 vp

kaa tarttua myös muihin aloihin ja viedä Suomen taloutta yhä syvempiin vesiin, yhä syvemmälle suhdannekuoppaan.

Kun tätä lisätalousarviota on täällä eduskunnassa käsitelty, täältä salin vasemmasta laidasta on kysytty hallitukselta sitä, miksi tähän lisätalousarvioesitykseen ei sisällytetty minäkäänlaisia kriisitoimia tähän asuntorakentamisen tilanteeseen tarttumiseksi. On nimittäin niin, että toimimattomuus tässä hetkessä johtaa pahimmassa tapauksessa siihen, että hallituksella on edessään vielä suurempia ongelmia mutkan takana, ja niitäkin ongelmia hallitus syventää tekemällä mittavia sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan liittyviä leikkauksia.

Tämän puheenvuoron halusin tässä yhteydessä käyttää, kun edustaja Viljanen erään toisen kriisin mainitsi. Aivan yhtä lailla tämä asuntorakentamisen kriisi on sellainen, johon toimenpiteitä olisi sopinut odottaa tässä lisätalousarviossa.

Keskustelu päättyi.

Lisätalousarvioaloite LTA 1/2023 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.